

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 1. Utbildningsvetenskaplig kärna

Lärosäte: Göteborgs universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 i undervisningsämnena: **matematik, samhällskunskap, svenska, idrott och hälsa samt bild**

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnena: **matematik, samhällskunskap, svenska, idrott och hälsa, bild, dans och musik.**

Skriv en självvärdering för den utbildning som leder fram till den examen som utvärderas. Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt genom att identifiera styrkor och utvecklingsområden samt beskriva och värdera hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel. Observera att självvärderingen ska utgå från utbildningens aktuella förhållanden vid tidpunkten för självvärderingens inlämnande. Utgå från *Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå* och basera självvärderingen på de bedömningsgrunder som ingår inom följande bedömningsområden:

- förutsättningar
- utformning, genomförande och resultat
- studentperspektiv
- arbetsliv och samverkan

Självvärderingen består av en del 1 som är gemensam för lärosätets ämneslärarutbildningar och den delen ska inledas med en beskrivning av hur ämneslärarutbildningarna organiseras på en övergripande nivå, se nedan. Redogör därefter för ämneslärarutbildningens utbildningsvetenskapliga kärna (UVK) utifrån bedömningsområdena.

Självvärderingen har även en eller flera del 2. Redogör i del 2 för utbildningens ämnes- och ämnesdidaktiska studier utifrån bedömningsområdena. Lärosätet ska inkomma med en del 2 för varje undervisningsämne¹ som omfattas av utvärderingen vid det aktuella lärosätet.

Både i självvärderingens del 1 och 2 ska det framgå vad som är gemensamt för inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktning mot arbete i gymnasieskolan samt vilka skillnader som finns. Observera att det i UKÄ:s beslut om urvalet av examensmål finns rekommendationer avseende i vilken del

¹ Matematik, svenska, samhällskunskap, idrott och hälsa, bild, dans och musik.

målen bör beskrivas. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) kan beskrivas både i del 1 och del 2. Redogör för VFU där det är relevant för lärosätets ämneslärarutbildning.

Självvärderingens olika delar ska tillsammans ge bedömargruppen en helhetsbild av ämneslärarutbildningen vid lärosätet, utan länkar till ytterligare information. Som bilaga till självvärderingens delar ifylls även en lärartabell. Om lärosätet anser att kursplaner eller utbildningsplaner krävs för att styrka något kan dessa laddas upp i UKÄ Direkt. UKÄ ber lärosätena att vara uppmärksamma på att:

- Självvärderingen ska indelas i enlighet med angivna rubriker. Rubrikerna inklusive bedömningsgrunderna i mallarna får inte tas bort. Eventuella underrubriker kan lärosätet lägga till. Ändra inte mallarnas utformning såsom marginaler.
- Del 1 ska inte överstiga 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter, exklusive lärartabellen. Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Del 2 ska inte överstiga 15 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om en inriktning (årskurs 7-9 eller gymnasieskola) omfattas, eller 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om två inriktningar omfattas (årskurs 7-9 och gymnasieskola). Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Observera att självvärderingen INTE gäller kompletterande pedagogisk utbildning, KPU.

Beskrivning

Redogör för utbildningens organisation och upplägg på en övergripande nivå och motivera i relation till examensordningen. Beskriv relationen mellan den utbildningsvetenskapliga kärnan, den verksamhetsförlagda delen av utbildningen, ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Ange när lärosätet erhöll examenstillstånd för respektive undervisningsämne och inriktning.

Ämneslärarprogrammet (ÄLP) regleras av en utbildningsplan för respektive inriktning. I utbildningsplanen återfinns examensmålen, en övergripande redogörelse för studiernas innehåll och upplägg, behörighetsvillkor samt generella studiegångar för utbildningen. De båda utbildningsplanerna bifogas som bilagor till självvärderingen.

ÄLP vid Göteborgs universitet (GU) erbjuder utbildning till en ämneslärarexamen i 25 av skolans ämnen – 19 ämnen i inriktningen mot årskurs 7-9 och 23 mot gymnasieskolan (markerade med fetstil i nedanstående tabell). Lärosätet erhöll examenstillstånd för dessa undervisningsämnen i samband med starten av den nya lärarutbildningen 2011, med undantag för ämnet dans. Examenstillstånd för dans erhöles 2016. Alltsedan starten antas studenter enbart till höstterminen, med undantag för 2012 då antagning även gjordes till vårterminen.

Tillåtna ämneskombinationer regleras av Högskoleförordningen men begränsningar görs ofta av praktiska skäl vid lärosätena. För närvarande erbjuder GU 47 treämneskombinationer i inriktningen mot årskurs 7-9. Till detta tillkommer fyra tvåämneskombinationer där bild eller slöjd omfattar 90 hp i stället för 45 hp. Hösten 2019 inför GU den nya tvåämnesvarianten av inriktningen. Från och med hösten 2019 planeras ingen antagning till treämnesvarianten. För gymnasieinriktningen erbjuds 94 olika tvåämneskombinationer och tre ettämnesutbildningar – i bild, musik eller teater.

För närvarande använder GU ett antagningsförfarande där studenter söker till en fast ämneskombination inom ÄLP. Hösten 2019 övergår GU till ett förfarande med ingångsämnen, där ansökan enbart sker till förstaämnet, vilket gör betydligt fler kombinationer möjliga. Gymnasieinriktningen kommer att erbjuda 196 kombinationer och 7-9-inriktningen 158 kombinationer. Val av andraämne kommer att ske efter programstart.

Ämnen i ämneslärarexamen	
Inriktning årskurs 7-9	Inriktning gymnasiet
bild	bild
biologi	biologi
	dans
engelska	engelska
	filosofi
fysik	fysik
	företagsekonomi
geografi	geografi
	grekiska
hem- och konsument-kunskap	
historia	historia
idrott och hälsa	idrott och hälsa
	juridik
kemi	kemi
	latin
matematik	matematik
moderna språk	moderna språk
modersmål	modersmål
musik	musik
	naturkunskap
	psykologi
religionskunskap	religionskunskap
samhällskunskap	samhällskunskap
slöjd	
svenska	svenska
svenska som andraspråk	svenska som andraspråk
	teater
teckenspråk	
teknik	teknik
moderna språk = franska, spanska, tyska	

Vid GU är ansvaret för ämnes- och ämnesdidaktiska studier förlagda till 14 ämnesinstitutioner vid sex olika fakulteter. Dessa institutioner ansvarar för såväl ämneskurser som VFU-kurser och examensarbetskurser i utbildningen. Några institutioner samarbetar runt ett ämne. Så är det till exempel för ämnet svenska där institutionen för svenska språket och institutionen för litteratur, idéhistoria och religion (LIR) delar på kursansvar. Det finns också institutioner som ansvarar för flera ämnen, till exempel ansvarar högskolan för scen och musik för musik, dans och teater.

Utöver de 14 ämnesinstitutionerna medverkar ytterligare tre institutioner i utbildningen: institutionerna för sociologi och arbetsvetenskap (SOCAV), pedagogik och specialpedagogik (IPS) samt didaktik och pedagogisk profession (IDPP). Dessa institutioner ansvarar för kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK, ofta benämnda kärnkurser) och medverkar i olika utsträckning i VFU-kurser och i ämnesdidaktiska moment. Statsvetenskapliga institutionen (STAT) ansvarar både för en kärnkurs (K20G) och kurserna i utbildningsämnet samhällskunskap.

I organisationen av lärarutbildning vid GU ingår fakulteter, institutioner och rådgivande organ. Samordningsnämnden för lärarutbildning (SOL) har en övergripande roll, med ansvar att strategiskt utveckla, samordna och övergripande kvalitetssäkra lärarutbildningen och består av representanter från GU:s alla fakulteter. SOL ansvarar också för samverkansfrågor inom lärarutbildning och har som stöd för detta ändamål ett råd (Lärarutbildningens samverkansråd) som består av

representanter för GU, Göteborgs Stad och Göteborgsregionens kommunalförbund.

Utöver sin övergripande roll har SOL dessutom programansvar för Ämneslärarprogrammet, KPU Ma/Nv/Tk med förhöjd studietakt samt vidare utbildning av lärare utan lärarexamen och utländska lärares vidareutbildning. Programansvaret omfattar exempelvis beslut om utbildningsplaner, kursansvariga institutioner samt uppdrag för och sammansättning av programråd. Den utbildningsvetenskapliga fakulteten är programansvarig för övriga lärarprogram vid GU.

Enheten för utredning och lärarutbildning (EUL) ger stöd inom SOL:s ansvarsområde, speciellt för de tre program som nämns ovan. EUL ansvarar bland annat för VFU-placeringar och ersättning för VFU till medverkande skolhuvudmän. På enheten finns också Regionalt utvecklingscentrum (RUC) som samordnar fortbildning för verksamma lärare.

Programrådet för ÄLP arbetar med planering, uppföljning och utveckling av programmet. Ett av programrådets uppdrag är att säkerställa att programmet som helhet svarar mot examensmålen. Programrådet bereder även ärenden inför beslut i SOL. Arbetet i programrådet sker med utgångspunkt i nationellt fastställda styrdokument samt mål och strategier för utbildning beslutade av GU och SOL. Programrådet består av ledamöter från alla 17 medverkande institutioner och leds av två programledare.

I ÄLP:s programråd ingår även två studentrepresentanter, en för vardera inriktningen Dessutom ingår fyra adjungerade ledamöter: en utbildningshandläggare från EUL, två VFU-samordnare och en programstudievägledare. Programrådet har möten cirka en gång per månad. Därutöver organiserar programrådet konferenser varje termin till vilka medverkande lärare och studentrepresentanter är inbjudna. De två senaste utgjordes av en kollegial granskning av de båda examensarbetskurser som ingår i ÄLP och en kommande (december 2018) ska handla om VFU och bedömning med temat "Att bedöma lärarstudenters yrkesskicklighet".

Ledamöterna i programrådet är indelade i fyra fokusgrupper kring aktuella frågor som tar sin utgångspunkt i identifierade utvecklingsområden. För läsåret 18/19 arbetar fokusgrupperna med ämnesdidaktik och metodik (inventering och utveckling av innehåll i programmets ämneskurser), VFU (nytt avtal mellan GU och skolhuvudmän, planering av programkonferens), systematiskt kvalitetsarbete (studiemotiverande intervjuer med nyantagna studenter) samt förberedelse och genomförande av UKÄ-granskning. Arbetet i fokusgrupperna sker som en del av programrådsmötena men också mellan mötena.

Det bör understrykas att en stor andel av GU:s institutioner och fakulteter medverkar i utbildningen på ÄLP och att organisationen kring programmet spänner över hela universitetet och inte är lokaliserad till en enstaka fakultet. Detta kan motiveras utifrån examensordningen; examensmålen är desamma oavsett undervisningsämne.

Antalet studenter som antas till ÄLP ökade stadigt från 179 vid starten år 2011 till en nivå om ca 350-400 per år från 2015 till nu. Jämfört med andra lärosäten är söktrycket relativt gott till inriktningen mot gymnasiet med cirka två förstahandssökande per plats (före behörighetsgranskning) under de senaste tre åren. Till inriktningen mot årskurs 7-9 är söktrycket cirka 1,5. Söktrycket och antalet platser varierar dock stort mellan olika ämnen. För närvarande är de största ämnena (antal antagna studenter HT18 inom parentes) engelska (132), svenska som andraspråk (91), matematik (68) och historia (67), medan de minsta är dans (2), naturkunskap (4), latin (5), teknik (10) och tyska (10). Antalet registrerade studenter på inriktningen mot årskurs 7-9 är för närvarande 335 medan 39 har studieuppehåll. Motsvarande siffror för inriktningen mot gymnasiet är 986 respektive 120. Totalt är alltså 1480 studenter inskrivna på programmet.

På ÄLP har vi, jämfört med andra lärarutbildningar, en jämn könsfördelning bland studenterna. Generellt tenderar andelen män att minska ju lägre åldrar som utbildningen avser. Från 48 % på inriktningen mot gymnasiet sjunker den till 40 % på inriktningen mot årskurs 7-9. På Grundlärarprogrammet är den 36 % på inriktningen mot årskurs 4-6 och 8 % på inriktningen mot F-3.

Ett problem som ÄLP vid GU delar med landets övriga lärosäten är att en stor andel av ämneslärarstudenterna hoppar av utbildningen. Som framgår av den statistik som UKÄ tagit fram i samband med granskningen av ÄLP, och även av tidigare utredningar från UKÄ, så är dock kvarvaron vid GU markant högre än riksgenomsnittet. Men avhoppet, speciellt från inriktningen mot årskurs 7-9, har varit ett bekymmer som blev uppenbart redan ett år efter att den nya lärarutbildningen startade 2011. Programrådet har ägnat mycket arbete åt att försöka förstå orsakerna, främst utifrån de svagheter som framförts av studenterna vid de programdialoger som programledarna har i mitten av utbildningen men också genom de skriftliga programenkäter som utförs i slutet av utbildningen. Ett flertal förbättringsåtgärder har initierats av programrådet. Som exempel kan nämnas de studieguider (programguide, ämnesguider och kursguider) som utarbetats av programrådet, ämnesansvariga institutioner och kursansvariga lärare. Syftet med dessa är att studenter och medarbetare lättare ska se hur utbildningens olika delar bildar en helhet. Se nedanstående avsnitt *Måluppfyllelse – inledning* för en närmare beskrivning av studieguiderna. Ett annat exempel är det språkutvecklande arbete som har initierats av programrådet i samverkan med Enheten för akademiskt språk (ASK).

Nyligen (september 2018) färdigställde EUL en studie om orsakerna bakom avhopp från lärarutbildning vid GU, "Varför lärarstudenter hoppar av". Studien består dels i en analys av registerdata från samtliga lärarstudenter under perioden HT11-HT17, dels i en enkätstudie. Utredningen utvidgar och fördjupar de

studier som tidigare gjorts av UKÄ och andra lärosäten. Den bekräftar resultaten från UKÄ att män hoppar av i större utsträckning än kvinnor. Av vår avhoppsanalys framgår att 29 % av männen på inriktningen mot gymnasiet har hoppat av medan 22 % av kvinnorna har gjort det. Motsvarande siffror på inriktningen mot årskurs 7-9 är 35 % män och 30 % kvinnor. Dessutom hoppar lärarstudenter med lägre gymnasiebetyg av i större utsträckning än studenter med höga gymnasiebetyg.

Det som är unikt med denna studie är att alla årskullarna från 2011-2017 har studerats, vilket skiljer sig från UKÄ:s tidigare studier som enbart omfattar en starttermin. De nya resultaten visar att avhoppsfrekvensen minskar med tiden för Ämneslärarprogrammet. Eftersom cirka hälften av avhopparna uppger lärarutbildningsrelaterade skäl som avhopporsak så tolkar vi dessa resultat som att utbildningen har blivit bättre med åren.

Läsanvisningar till självvärderingen

Bilagor till självvärderingens alla delar (uppladdade till UKÄ Direkt):

- Utbildningsplaner för de båda inriktningarna
- Ramkursplaner för VFU4 och för självständigt arbete (examensarbete) 2 i ÄLP

Enligt instruktioner från UKÄ ska samtliga rubriker i mallarna finnas kvar i dokumenten. Det får till följd att rubriker ibland lämnas tomma, till exempel gäller det rubrikerna "Specifikt för grundskolans årskurs 7-9" och "Specifikt för gymnasieskolan" som bara kommenteras där det är relevant.

Som en ytterligare läsanvisning har vi egna benämningar på examensmålen. De numreras K1–K7, F1–F13 och V1–V4 i utbildningsplanerna. Dessa benämningar förekommer i texten, framför allt i bedömningsområdet "Utformning, genomförande och resultat". Relationen till de av UKÄ utvalda målen för granskning är 1 = K1, 2 = K3, 3 = F2, 4 = F4, 5 = F5 och 6 = V3.

Nedanstående tabell visar en sammanställning över godkända examensarbeten i de utvärderade ämnena. För varje ämne och inriktning redovisas dels det totala antalet arbeten och dels hur många som slumpats fram och laddats upp till UKÄ Direkt.

Antal godkända examensarbeten på avancerad nivå under läsåret HT17/VT18*)													
Ämne Inriktning	Bild		Dans	Idrott och hälsa		Matematik		Musik	Samhällskunskap		Svenska		Summa
	åk 7-9	gym	gym	åk 7-9	gym	åk 7-9	gym	gym	åk 7-9	gym	åk 7-9*)	gym	
Totalt	1	8	0	7	13	4	13	16	0	18	6	19	105
Slumpade	1	6	0	6	8	4	8	9	0	9	5	10	66

*) Läsåret HT16/VT17 för Svenska åk 7-9

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

På Ämneslärarprogrammet strävar vi efter att studenterna ska verka i en komplett akademisk miljö. Såväl i ämneskurser och examensarbetskurser som i UVK- och VFU-kurser har en stor andel undervisande lärare en doktorsexamen.

Av lärartabellen framgår att 250 lärare och doktorander deltar i utbildningen i de sju ämnen som granskas. Volymen återspeglar det faktum att ämneslärarutbildningen vid GU är en av landets största, såväl till studentantal som till erbjudna ämnen som vi har examenstillstånd för (se Beskrivning). Antalet studenter i respektive ämne skiljer sig dock åt och detta påverkar förstås utbildningens utformning. I större ämnen läser lärarstudenterna särskilda kurser medan samläsning med andra utbildningar sker i ämnen med färre studenter. Ämnesstudier inklusive VFU ges alltid vid den institutionsmiljö som har bäst förutsättningar att uppnå bredd och djup i aktuellt skolämne. I några ämnen förstärks den pedagogiska kompetensen genom samverkan med lärare från utbildningsvetenskapliga fakulteten eller genom adjungering av verksamma lärare.

Den första terminen utgörs till största delen av kärnkurser som drivs av institutionerna för didaktik och pedagogisk profession (IDPP), statsvetenskap (STAT), pedagogik och specialpedagogik (IPS) samt sociologi och arbetsvetenskap (SOCAV). En utmaning för dessa är att hitta tillräckligt stora föreläsningssalar för de uppemot 400 studenter vi har inledningsvis på programmet. Undervisningen bedrivs även i seminarieform vilket kräver ett stort antal seminarieledare. Som exempel kan nämnas den inledande kursen K10G där studenterna delas in i grupper med 13 olika seminarieledare, där de flesta har sin anställning vid IDPP. En del av dessa lärare undervisar mindre än 40 timmar per år på ÄLP och har därför inte tagits med i den bifogade lärartabellen.

Antalet lärare på kärnkurserna och deras kompetens beskrivs närmare i nästa avsnitt, Utbildningsmiljö.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Under de första tre terminerna ges kärnkurserna gemensamt för de båda inriktningarna. Men för senare terminer är det olika studiegångar för inriktningarna (se bifogade utbildningsplaner). De senare kärnkurserna ges därför separat för respektive inriktning, vilket ger möjlighet att anpassa undervisningen tydligare efter studenternas inriktning.

Specifikt för gymnasieskolan

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Programmet arbetar aktivt för att ämnesdidaktik och metodik ska vara en integrerad del av ämnesstudierna och att det ska finnas ämnesdidaktisk forskning på institutionerna. Förutom att det stärker professionsperspektivet så har det fått till följd att många kurser utvecklats speciellt för lärarstudenterna.

Den professionsinriktade miljön stärks ytterligare genom medverkan av doktorander vid forskarskolan Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning (CUL). CUL-doktorander finns på varje fakultet som medverkar i Ämneslärarprogrammet. Behörig att söka till forskarskolan är den som har lärarexamen. Flera CUL-doktorander genomför del av tjänst i ordinarie skolverksamhet och forskningsfrågorna har i regel ett tydligt ämnesdidaktiskt fokus. CUL-doktorander bidrar till att stärka den ämnesdidaktiska forskningens plats i utbildningen och kan fungera som förebilder för studenter som är intresserade av att söka forskarutbildning.

För att ge studenterna inblick i aktuell forskning med anknytning till skola och utbildning har lärare från olika institutioner engagerats i utbildningen. Av nedanstående sammanställning framgår att det är cirka 70 lärare/forskare och doktorander (41 kvinnor och 29 män) på institutionerna IDPP, IPS, SOCAV och STAT som undervisar i kärnkurserna på ÄLP. De flesta av lärarna har mellan 20-30 % forskning i sin tjänst och de är anställda på stora institutioner med starka forskningsmiljöer. Dessa lärare har goda förutsättningar att genom val av kursinnehåll och litteratur ge kärnkurserna den nödvändiga forskningsanknytningen.

IDPP ansvarar för kärnkurserna "Lärande, utveckling och didaktik 1" (K10G), "Lärande, utveckling och didaktik 2" (K41G) samt "Lärarprofessionen och vetenskapligt arbete" (K81A). Dessutom medverkar lärare på institutionen ofta i VFU-kurser och i ämnesdidaktiska moment i ämneskurser. Institutionen bedriver forskning som fokuserar på frågor om undervisning, lärande och profession. Några exempel är klassrumsstudier och designstudier av undervisning och lärande. För närvarande finns tre forskningsmiljöer:

- Didaktisk klassrumsforskning
- Fenomenografi, Variationsteori och Learning Study
- Kritisk utbildningsforskning (KRUF)

Institutionen har totalt 92 lärare/forskare och doktorander av vilka 17 (8 kvinnor och 9 män) undervisar mellan 34-475 timmar per år på ÄLP. Av de senare är 9 universitetslektorer med i genomsnitt 25 % andel forskning i tjänsten, medan 8 är universitetsadjunkter med i genomsnitt 15 % forskning i tjänsten. Ytterligare 4 lärare undervisar mellan 2-16 timmar per år i dessa kurser.

IPS ansvarar för kärnkurserna "Styrdokument och bedömning" (K60G) och "Bedömning och betygsättning" (K61A). Dessutom medverkar lärare på institutionen i ämnesdidaktiska moment, framförallt i ämneskurser i språk. På institutionen finns det flera starka forskningsmiljöer som verkar för

en ökad dynamik mellan forskning, utbildning och samverkan med samhället. Nuvarande forskningsmiljöer är:

- Förutsättningar, Utbildning och Resultat (FUR)
- Lärande och Bedömning i Språk (LBS)
- Power and Agency in Education (PAGE)
- Platform for Research in Inclusive education and School development (PRIS)
- Skolutveckling och Ledarskap

Institutionen har totalt 152 lärare/forskare och doktorander av vilka 22 (14 kvinnor och 8 män) undervisar mellan 16-150 timmar per år i kärnkurserna på ÄLP. Av de senare är 6 universitetslektorer med i genomsnitt 20 % andel forskning i tjänsten, medan 14 är universitetsadjunkter med 10 % forskning i tjänsten. Ytterligare 15 lärare undervisar mellan 6-16 timmar per år i dessa kurser.

SOCAV ansvarar för kärnkurserna "Sociala relationer, konflikthantering och ledarskap" (K30G) och "Lärarprofessionen och vetenskapligt förhållningssätt" (K50G). Dessutom medverkar fem av institutionens lärare i ämneskurser i samhällskunskap. Vid institutionen bedrivs forskning, utbildning och samverkan inom en rad områden. Här finns forskning om arbetsmarknad, arbetsliv, välfärdsfrågor, sociala rörelser, hållbar utveckling, miljöpolitik, rättssociologi samt om brottslighet och social kontroll.

Institutionen har totalt 98 lärare/forskare och doktorander av vilka 23 (15 kvinnor och 8 män) undervisar mellan 18-300 timmar per år på ÄLP. Av de senare är 1 professor och 12 är universitetslektorer med mellan 20-60 % andel forskning i tjänsten, medan 7 är universitetsadjunkter med 20 % forskning i tjänsten.

STAT ansvarar för kärnkursen "Styrsystem, organisation och bedömning" (K20G). Dessutom ansvarar institutionen för ämneskurserna i samhällskunskap (se del 2 – Samhällskunskap). Vid institutionen bedrivs forskning om väljare och val, opinion och demokrati, bygget av goda politiska institutioner, internationell politik, europapolitik, miljöpolitik, korruption, kollektivt handlande och politiska idéer.

Institutionen har totalt 83 lärare/forskare och doktorander av vilka 8 (4 kvinnor och 4 män) undervisar mellan 70-204 timmar per år i kärnkursen K20G på ÄLP. Av de senare är 5 universitetslektorer med i genomsnitt 30 % andel forskning i tjänsten, medan 1 är professor (61 % forskning) och 2 är doktorander (80 % forskning). Ytterligare 3 professorer och 5 universitetslektorer undervisar i ämneskurserna i samhällskunskap.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – inledning

Ämneslärarprogrammet är en komplex utbildning som bedrivs vid 17 kursansvariga institutioner. För att ge en överblick för nyantagna studenter och medarbetare finns en programguide. I denna beskrivs bland annat programmets uppläggning och hur progression och sammanhang skapas mellan programmets olika kursstyper. Programguiden kompletterar utbildningsplanerna, i vilka examensmål och studiegångar presenteras.

För att säkerställa att samtliga studenter, oavsett ämnen och inriktning, ges möjlighet att uppnå examensmålen har programrådet tagit fram så kallade ramkursplaner för VFU-kurser och examensarbetskurser (se bilagor). Ramkursplanerna, som innehåller bland annat kursmål och examinationsformer, har utarbetats genom kollegial samverkan i programrådet och är gemensamma för samtliga ämnen. Med ramkursplanerna som grund säkerställer utbildningen former för examination och gemensamt innehåll inom VFU- och examensarbetskurser i samtliga ämnen. Programrådet har även utarbetat bedömningskriterier för de båda examensarbetena.

Genom programrådets uppbyggnad, där samtliga 17 kursansvariga institutioner och studenter för de båda inriktningarna finns representerade, har ramkursplaner och bedömningskriterier en bred förankring. Dessutom har undervisande lärare haft möjlighet att påverka bedömningskriteriernas utformning i samband med kollegiala konferenser. Under 2018 har programrådet även utformat en gemensam praxis för examination av självständiga arbeten. Detta arbete påbörjades i samband med en inventering av hur kompletteringar av självständiga arbeten hanterades på programmet. Inventeringen visade på relativt skilda praktiker. I vår gemensamma praxis formuleras rekommendationer inte bara för hanteringen av kompletteringar, utan också för bedömning av uppsats, opposition och försvar samt omexaminationer. Samtliga dokument är tillgängliga för både medarbetare och studenter på GU:s webbsidor.

För närvarande pågår ett arbete att ta fram gemensamma bedömningskriterier för VFU-kurserna. Arbetet leds av en av programrådets fyra fokusgrupper (se Beskrivning), VFU-gruppen, som består av programrådsledamöter, studentrepresentanter och VFU-handläggare. Utkast till nya bedömningskriterier kommer att diskuteras i samband med nästa programkonferens, som har temat "Att bedöma lärarstudenters yrkesskicklighet".

Programrådet har därmed en god överblick över utformning av VFU-kurser och examensarbetskurser. När det gäller kärnkurser skrivs och revideras kursplaner i dialog med programledare. På så sätt har programledare möjlighet att granska kursmål i relation till examensmål även för dessa kurser. Ett viktigt hjälpmedel i detta arbete är programmets målmatrix. I målmatrixen framgår vilka examensmål som fokuseras i de nio kärnkurserna, i de fyra VFU-kurserna och i de två examensarbetskurserna. När kursplaner revideras kan vi med målmatrixen kontrollera hur det påverkar studenternas möjlighet att uppnå examensmålen och vid behov göra justeringar.

Vid GU ansvarar ämnesinstitutionerna för ämneskurser, examensarbetskurser och VFU-kurser. På så sätt har institutionerna ett helhetsperspektiv där ämne och profession samverkar i studenternas utbildning. Upplägg och progression i ämnet beskrivs för studenter och medarbetare i ämnesguider, som respektive ämne utarbetat. I ämnesguiderna beskrivs även hur högskolans ämne relaterar till motsvarande skolämne. Ämnesguiden presenteras för studenterna på Ämnesstudiernas dag, en introduktion till ämnesstudierna som infaller terminen innan studenterna startar sina ämnesstudier.

Till varje kurs finns en kursguide. Där beskrivs innehåll, undervisningsformer och bedömning. Kursguiden utgör den sista länken i kedjan av studieguider: programguide – ämnesguide – kursguide.

För att säkerställa att examensmålen fokuseras också i ämneskurserna uppmanas samtliga kursansvariga att relatera kursens lärandemål till programmets examensmål, som en del av kursrapporten för respektive kurs. Det sker genom att kursansvarig lärare listar vilka examensmål som behandlas i kursen.

I nedanstående matris redogörs för vilka kärnkurser och VFU-kurser som behandlar de fem examensmål, som enligt UKÄ:s rekommendationer ska beskrivas i denna del av självvärderingen. De kärnkurser som ingår anges med förkortningar inom parentes och dessa förklaras i matrisen. Bokstäverna G och A anger om kursen är på grundläggande eller avancerad nivå.

Matrisen ger även en överblick över de nio kärnkursernas och de fyra VFU-kursernas (röd text) placering i studiegången. De fem första kurserna ges under termin 1, de följande fyra ligger i mitten av utbildningen och de återstående kurserna ges under de två sista terminerna. För vart och ett av målen kan man konstatera att kärnkurser och VFU-kurser kompletterar varandra i att ge studenterna möjligheter att uppnå dessa.

Kod	Poäng	Kurs Namn	Examensmål				
			2	3	4	5	6
K10G	7.5	Lärande, utveckling och didaktik 1		X			
VFU1	4.5	Verksamhetsförlagd utbildning 1				X	X
K20G	7.5	Styrsystem, organisation och bedömning					
K60G	3	Styrdokument och bedömning				X	
K30G	7.5	Sociala relationer, konflikthantering och ledarskap					X
VFU2	7.5	Verksamhetsförlagd utbildning 2		X	X	X	X
K41G	7.5	Lärande, utveckling och didaktik 2		X			
VFU3	7.5	Verksamhetsförlagd utbildning 3		X	X	X	
K50G	7.5	Lärarprofessionen och vetenskapligt förhållningssätt	X	X			
K61A	4.5	Bedömning och betygsättning				X	
K71A	7.5	Sociala relationer, konflikthantering och specialpedagogik					X
K81A	7.5	Lärarprofessionen och vetenskapligt arbete	X	X			X
VFU4	10.5	Verksamhetsförlagd utbildning 4		X	X	X	X

Kurserna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan är indelade i fyra temaområden om 15 hp vardera:

1. Lärande, utveckling och didaktik (K10G, K41G)
2. Läroplansteori, organisation, uppföljning och analys av lärande och utveckling (K20G, K60G, K61A)
3. Ledarskap, specialpedagogik, sociala relationer och konflikthantering (K30G, K71A)
4. Vetenskapsteori och forskningsmetodik, utvärdering och utvecklingsarbete (K50G, K81A)

De tre första temaområdena möter studenterna under termin 1, då fokus ligger på lärarprofessionen. Under denna termin ligger även en kortare VFU-kurs med ett undersökande perspektiv på verksamheten. Iakttagelser och analyser som studenterna gör av undervisningen kopplas till innehåll i omgivande kärnkurser. Det fjärde temaområdet kommer i ett senare skede i utbildningen och förbereder de båda examensarbetena. Inom respektive temaområde finns två eller tre systerkurser som fördjupar och breddar studentens kunskaper. Som ett exempel kan nämnas temaområde 3. Kursen på grundläggande nivå, K30G, behandlar på vilka sätt faktorer som klass, kön och etnicitet påverkar elevers identitetsskapande och lärande. I kursen får studenterna även öva på att förebygga och hantera konflikter i skolan. Systerkursen, K71A, behandlar hur man som lärare stödjer elever med särskilda behov med fokus på specialpedagogik. Denna kurs upplever studenterna ger dem många handfasta verktyg för framtida yrkesliv. Båda dessa kurser är centrala för måluppfyllelsen av mål 6, vilket framgår av matrisen ovan.

Kärnkurserna ger studenterna kunskaper att ta med sig in i sin egen undervisning och deras färdigheter utvecklas i efterföljande VFU-kurser. I VFU1 tränas studenterna i att knyta an undervisningen till lärandeteorier, didaktiska traditioner och utvecklingspsykologi som de har läst om i första kärnkursen (K10G). Inför VFU2 har de även fått större inblick i styrsystem (K20G), styrdokument (K60G) och konflikthantering (K30G), kunskaper som de förväntas integrera i sin undervisningspraktik. Under termin tre kommer studenterna dessutom gå en kurs om lärande, utveckling och didaktik (K41G) som de får nytta av i VFU3, där de tränas i att utvärdera de undervisningsmetoder de använder sig av i klassrummet. När studenterna börjar VFU4 kommer de, beroende på programriktning, att ha läst de flesta eller alla

kärnkurser, och kommer därmed att ha med sig många av de bitar de behöver för att genomföra god undervisning.

Ovanstående beskrivning är ett exempel på hur programmet försöker synkronisera VFU-kurser och kärnkurser i studenternas utbildning. Formellt sker det också genom att progressionen i utbildningen regleras av särskilda behörighetskrav, som programrådet utarbetat. I praktiken innebär det att kärnkurser är behörighetsgivande för efterföljande VFU-kurser, så att de därigenom ”knyts till varandra”. För VFU2 krävs godkänt resultat på K10G och för VFU3 och VFU4 krävs godkänt resultat på alla föregående kärnkurser utom K50G (se de bifogade utbildningsplanerna).

Under termin 1 ansvarar fyra olika institutioner för studenternas kärnkurser. För att motverka en splittrad bild av utbildningen har programrådet i samarbete med ASK initierat ett utvecklingsarbete med kursansvariga för respektive kärnkurs med syftena att skapa en progression mellan examinationsformer och att utveckla studenternas akademiska språk. Arbetet ger kursansvariga lärare god inblick i varandras kursinnehåll och examinationsformer samt en bild av de språkliga krav som ställs i respektive kurs. Ett viktigt mål är att skapa en progression för de krav på akademiskt språk som ställs och att ge stöttning i relation till respektive examinationsuppgift i form av riktade föreläsningar från ASK. Forskning visar att språkliga krav ofta är implicita i undervisningen och att det finns stora vinster att explicitgöra och undervisa om dem (Martin & Rose, 2008). Språkstödet är ett led i att öka kvarvaron på programmet, eftersom avhopsanalyser visat att tidiga avhopp generellt i lärarutbildningen kan kopplas till för höga krav.

Från och med höstterminen 2019 kommer studenterna även att få språklig stöttning under K50G inför skrivandet av det första examensarbetet. Även denna satsning är ett samarbete mellan kursansvarig institution, programråd och ASK.

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål (K1)

1. Enligt UKÄ:s rekommendationer beskriver lärosätet måluppfyllelsen för det utvalda examensmålet i självvärderingens del 2.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål (K3)

- 2. Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Mål 2 är tydligt framskrivet såväl i de båda examensarbetskurserna som i de båda UVK-kurserna inom temaområdet "Vetenskapsteori och forskningsmetodik, utvärdering och utvecklingsarbete". En utmaning för vår utbildning är att få olika typer av kurser att hänga samman. Framförallt gäller detta för UVK-kurser och kurser som ämnesinstitutionerna ansvarar för. När det gäller mål 2 har vi därför försökt knyta de båda kärnkurserna K50G och K81A till varsitt av de båda examensarbetena. Konkret innebär det att K50G bland annat har undervisning om forskningsöversikten som genre, och att K81A har undervisning om vetenskapliga metoder, användning av data, tolkning av resultat samt forskningsetiska frågor.

Ämneskursernas (inklusive examensarbetskursernas) behandling av detta examensmål beskrivs i del 2.

I följande tabell ges en översikt av kursmål i VFU- och kärnkurser som behandlar detta examensmål:

Kurs	Kursmål relaterade till examensmål 2
	Efter godkänd kurs ska studenten kunna:
K50G (7,5 hp) Lärarprofessionen och vetenskapligt förhållningssätt	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. redogöra för centrala professionsteoretiska begrepp och deras relevans för lärarprofessionen 2. redogöra för centrala vetenskapsteoretiska begrepp 3. beskriva olika metoder inom humanistiska, samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga forskningstraditioner samt redogöra för deras vetenskapsteoretiska grund 4. beskriva förhållandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för lärarprofessionen
K81A (7,5 hp) Lärarprofessionen och vetenskapligt arbete	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. resonera om läraryrket utifrån professionsteoretiska utgångspunkter 2. diskutera centrala utbildningsvetenskapliga metoder 4. tolka och använda data inom utbildningsvetenskaplig forskning, samt på ett kritiskt sätt kunna resonera kring resultaten 5. kunna diskutera forskningsetiska frågor i relation till utbildningsvetenskaplig forskning och metod 6. på ett självständigt vis redogöra för läraryrket utifrån lärares professionella kunskap samt resonera kring olika förhållningssätt till skollagens skrivningar om att läraryrket ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Av tabellen framgår till exempel hur en rörelse sker från en bred bild av det vetenskapsteoretiska fältet och av metoder i K50G mot en fokusering av det utbildningsvetenskapliga forskningsfältet i K81A (se mål 2 i de båda kurserna). Det finns också en utveckling från att lära sig om metoder till att lära sig hantera metoder (se mål 3 i K50G respektive mål 4 i K81A). Jämförelser som programrådet gjort mellan de metoder som hanteras i K81A och de metoder som studenter väljer att använda i de undersökningar som de genomför inom ramen för examensarbete 2 visar på en hög samstämmighet. Vi menar att det är viktigt att även diskutera forskningsetiska frågor i relation till metod. Detta är inskrivet i kursmålet 5 för K81A och i praktiken görs det framförallt när det gäller forskningsintervjuer.

Vetenskapsteori hanteras framförallt i K50G. Föreläsningar och examination under kursens första del behandlar vetenskapliga traditioner som positivism, rationalism och hermeneutik samt tar upp begrepp som induktion och deduktion. Gängse indelningar i kvantitativa och kvalitativa forskningsmetoder återfinns i båda kurserna. Här skiljer sig kurserna åt på så sätt att K50G ger exempel på metoder inom mer traditionella vetenskapliga discipliner medan K81A har fokus på metoder inom utbildningsvetenskap, framförallt enkäter och intervjuer.

När det gäller den tredje delen av målet, relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen, ingår detta tema i båda kärnkurserna. I K50G ges föreläsningar, som följs upp av examinerande litteraturseminarier om läraryrkets profession och om läraryrkets vetenskapliga grund. Även frågor om relationen mellan praxisnära forskning och skolutveckling behandlas i kursen. Detta tillsammans med ett praktiskt moment om argumentationsanalys hoppas vi ska hjälpa lärarstudenterna att i sitt kommande yrkesliv granska forskning inom ett utbildningsvetenskapligt fält och att inse betydelsen av att systematiskt utvärdera och utveckla den egna undervisningen. Kunskap om läraryrkets profession och innebörden av begrepp som lärarprofessionalism i en marknadsutsatt skola fördjupas i K81A.

Vid GU pågår på uppdrag av regeringen en försöksverksamhet med samverkan kring praktisknära forskning som går under benämningen ULF (utveckling, lärande, forskning). ÄLP har som ambition att på olika sätt vara delaktig i denna verksamhet. Till exempel har flera undervisande lärare på programmet ansökt om projektmedel för sådan forskning i den utlysning som precis skett vid GU. Praktisknära forskning kommer också studenterna till del genom de så kallade CUL-doktorander som undervisar på programmet (se avsnittet Utbildningsmiljö ovan).

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål (F2)

3. *Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Mål 3 behandlas på ett mer generellt utbildningsvetenskapligt plan i kärnkurserna K41G, K50G och K81A, och på ett ämnesdidaktiskt plan, framförallt i examensarbetskurserna men även i VFU4. De examensarbeten som skrivs på programmet, såväl på grundläggande som på avancerad nivå, förväntas utgå från frågeställningar som är knutna till ett ämnesdidaktiskt eller utbildningsvetenskapligt forskningsfält. Det är viktigt att ämneslärarprogrammets studenter kan använda ämnets teoretiska verktyg och metoder för att beforska skolan. Att hitta denna ingång i de självständiga arbetena har krävt en omställning på ämnesinstitutionerna från ett mer strikt ämnesfokus till ett ämnesdidaktiskt fokus.

Ämneskursernas (inklusive examensarbetskursernas) behandling av detta examensmål beskrivs i del 2.

I följande tabell ges en översikt av kursmål i VFU- och kärnkurser som behandlar detta examensmål:

Kurs	Kursmål relaterade till examensmål 3 Efter godkänd kurs ska studenten kunna:
K10G (7,5 hp) Lärande, utveckling och didaktik 1	4. på ett problematiserande sätt kunna koppla perspektiv på lärande samt didaktiska traditioner till skolans undervisning och elevers utveckling
VFU2 (7,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 2	9. reflektera över sin egen roll som lärare utifrån upplevda och egna genomförda pedagogiska aktiviteter
K41G (7,5 hp) Lärande, utveckling och didaktik 2	2. visa förmåga att på ett kritiskt och analytiskt sätt kunna problematisera undervisningsverksamhet 3. problematisera skolverksamheten utifrån aspekter kopplade till läraryrkets komplexa och situationsbundna karaktär
VFU3 (7,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 3	6. reflektera över den egna undervisningen i relation till ämnets styrdokument och ämnesdidaktisk forskning
K50G (7,5 hp) Lärarprofessionen och vetenskapligt förhållningssätt	6. praktisera ett kritiskt tänkande i förhållande till yrkesområdet 7. kritiskt utvärdera vetenskapliga kunskapsanspråk
VFU4 (10,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 4	6. analysera och på ett kritiskt och självständigt vis bedöma egna och andras erfarenheter samt i enlighet med beprövad erfarenhet och relevanta forskningsresultat utveckla den egna skolpraktiken
K81A (7,5 hp) Lärarprofessionen och vetenskapligt arbete	4. tolka och använda data inom utbildningsvetenskaplig forskning, samt på ett kritiskt sätt kunna resonera kring resultaten

För studenternas utveckling och för den kommande yrkesrollen är det centralt att systematiskt kunna reflektera över egna och andras undervisningserfarenheter. Samtida skolutvecklingsmodeller (se t.ex. Timperley, 2008) bygger på att lärare enskilt och tillsammans med andra kan identifiera problem, planera och genomföra nya undervisningsaktiviteter och utvärdera hur dessa påverkade elevernas lärande.

Studenternas reflexiva förmåga tränas till exempel under VFU-kursernas praxisseminarier och i examinationsuppgifter. Som framgår av tabellen sker en fördjupning från att reflektera över de egna erfarenheterna, VFU2, till att reflektera i relation till styrdokument och forskning, VFU3. I VFU 4 accentueras syftet med reflektionen att utveckla den egna skolpraktiken. Ett annat exempel är det trepartssamtal mellan student, VFU-handledare och VFU-kurslärare som görs i samband med bedömningsbesök. I detta samtal förväntas studenten dels berätta om sin planering, dels reflektera över sin roll i verksamheten.

Också i de olika kärnkurserna förväntas studenterna utveckla sin förmåga att kritiskt reflektera över undervisning och lärande samt över didaktiska traditioner och läraryrkets komplexitet. Till exempel görs det i kurs K10G (se kursmål 4 i tabellen), där förmågan att göra medvetna val i fråga om innehåll och upplägg kopplas till de didaktiska grundfrågorna: Vad? Hur? Varför? När? För vem? Föreställningar om lärarens professionalism fördjupas i systerkursen K41G (se kursmål 2 och 3 i tabellen). I denna kurs ges studenterna träning i att reflektera över sambandet mellan teori och praktik utifrån studier av ett antal centrala allmändidaktiska texter (Hattie, 2014; Dewey, 1997/1938; Hopmann, 2007; Klafki, 1995) och utifrån erfarenheter från den VFU-kurs, som studenterna precis har avslutat. Kursen examineras genom seminarier och didaktiska tillämpningsövningar.

För en skola på vetenskaplig grund krävs att studenterna får en vana att ta del av och tillsammans med andra diskutera forskningsresultat och resultatens didaktiska implikationer. Systematisk träning i att läsa och bedöma utbildningsvetenskaplig forskning får studenterna i de båda kärnkurserna K50G och K81A. I K50G genomför studenterna till exempel en argumentationsanalys och i K81A konstruerar de enkäter och

intervjuer om lärarstudenters föreställningar om läraryrket samt analyserar och sammanställer resultaten av dessa undersökningar. I sammanställningen förväntas studenterna bland annat att reflektera över forskningsprocessen i relation till frågeställningar, metod och resultat.

Tillsammans med den undervisning och de examinationer som sker inom ämnets ram menar vi att ämneslärarstudenterna får en gedigen grund när det gäller detta mål, även om formuleringen om att studenterna förväntas bidra till kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik i egentlig mening enbart kan ske i utbildningens avslutande examensarbete.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål (F4)

4. *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Förmågan att tillämpa didaktik, ämnesdidaktik och metodik får studenterna möjlighet att utveckla framförallt under sina fyra VFU-kurser. VFU-kurserna har en tydlig progression som vi på programmet beskriver som undersökande VFU, genomförande VFU och syntetiserande VFU. Även ämneskurserna innehåller övningar och examinationer där studenterna ges möjlighet att använda sitt didaktiska och ämnesdidaktiska kunnande, till exempel i samband med att de konstruerar och simulerar undervisningsupplägg och gör lektionsplaneringar. Inom ramen för kärnkurser förs också allmänna didaktiska resonemang om bland annat konstruktiv länkning och bedömning samt om hur undervisningen kan möta elevers skilda behov.

I följande tabell ges en översikt av kursmål i VFU-kurser som behandlar detta examensmål:

Kurs	Kursmål relaterade till examensmål 4 Efter godkänd kurs ska studenten kunna:
VFU2 (7,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 2	
4.	identifiera olika sätt att handla i varierande undervisningssituationer och relatera dessa till styrdokument samt vetenskapliga teorier och perspektiv
VFU3 (7,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 3	
6.	reflektera över den egna undervisningen relation till ämnets styrdokument och ämnesdidaktisk forskning
VFU4 (10,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 4	
2.	relatera till och visa didaktiska, ämnesdidaktiska och metodiska kunskaper med hänvisning till att alla elever ges möjlighet att lära och utvecklas

Av tabellen framgår att examensmålet behandlas på lite olika sätt i VFU-kurserna. Gemensamt för kurserna är att studenterna kan relatera undervisning till styrdokument och ämnesdidaktisk forskning samt reflektera över didaktiska val.

Eftersom förmågan att tillämpa didaktik, ämnesdidaktik och metodik, som det utvalda examensmålet behandlar, bedöms i VFU-kurser snarare än i kärnkurser, behandlas utvärderingsmål 4 framförallt i del 2 för respektive ämne.

Kunskap om didaktik, ämnesdidaktik och metodik får studenterna både i ämneskurser och kärnkurser, framförallt i K10G, K41G och K71A. I dessa kurser ska studenterna till exempel redogöra för ämnesdidaktiska perspektiv på lärande och grundläggande didaktiska och ämnesdidaktiska traditioner samt göra analyser av undervisningssituationer, även med hänsyn tagna till elever med särskilda behov. Dessa kunskaper är kopplade till examensmål K2, "visa sådana kunskaper i didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser samt visa kännedom om vuxnas lärande".

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål (F5)

5. Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Mål 5 hanteras framförallt i de fyra VFU-kurserna. När det gäller studentens förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning synliggörs progressionen tydligt i ramkursplanerna. Till exempel förväntas studenten i VFU1 kunna planera, genomföra och utvärdera pedagogiska aktiviteter med stöd av sin VFU-handledare, i VFU2 i dialog med sin VFU-handledare och i VFU 3 såväl kollegialt som självständigt. Målet kan även behandlas i andra kurser, till exempel i uppgifter där studenterna planerar undervisningsupplägg.

I följande tabell ges en översikt av kursmål i VFU- och kärnkurser som behandlar detta examensmål:

Kurs	Kursmål relaterade till examensmål 5 Efter godkänd kurs ska studenten kunna:
VFU1 (4,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 1	
	3. planera, genomföra och utvärdera en pedagogisk aktivitet med stöd av sin lokala lärarutbildare
K60G (3 hp) Styrdokument och bedömning	
	5. reflektera över styrdokumentet och problematisera tillämpningen av dem inom det aktuella verksamhetsområdet
	6. reflektera över och värdera olika bedömningspraktiker samt konsekvenser av dessa för individ och samhälle
VFU2 (7,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 2	
	5. planera, genomföra och utvärdera pedagogiska aktiviteter i dialog med sin lokala lärarutbildare
VFU3 (7,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 3	
	3. planera, genomföra och utvärdera pedagogiska aktiviteter såväl kollegialt som självständigt
K61A (4,5 hp) Bedömning och betygssättning	
	6. reflektera kritiskt kring olika bedömningar inom det egna verksamhetsområdet
	7. kritiskt granska olika bedömningsaktiviteters konsekvenser för individ, skola och samhälle
VFU4 (10,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 4	
	3. planera, genomföra och utvärdera undervisning i sin helhet med tydlighet och god struktur

Dagens skola är mål- och resultatstyrd. Det leder bland annat till att lärares bedömningspraktik fokuseras och ses som en integrerad del av undervisningens planering och genomförande. I K60G, som handlar om styrdokument och bedömning, beaktas skolans styrdokument och hur de utgör grunden för lärares planering av undervisning och kunskapsbedömning. Bedömningens dubbla funktion, i såväl formativt som summativt syfte, tas upp. Bedömningens roll för elevens lärande och för lärarens systematiska utveckling av undervisningen behandlas. Under kursen är studenterna indelade i basgrupper. Dessa basgrupper får olika frågor och uppgifter att diskutera och redogöra för med utgångspunkt i kurslitteratur och egna erfarenheter, till exempel om likvärdig bedömning, för- och nackdelar med ett mål- och kunskapsrelaterat betygssystem och etiska aspekter i samband med betygssättning. Arbete i basgrupper kompletteras med föreläsningar och litteraturseminarier som bland annat behandlar centrala begrepp. Kursen examineras genom muntliga redovisningar samt genom en skriftlig salstentamen.

I systerkursen K61A, som ges på avancerad nivå, fördjupas frågor om lärarens bedömningspraktik och hur den kan påverka elevers lärande. Till exempel konstruerar studenterna i grupp ett prov som ska användas för att bedöma elevers kunskaper. I uppgiften ingår att resonera om hur provet kan användas formativt såväl som summativt samt att föra ett kritiskt resonemang om provets validitet. Bedömningars reliabilitet fokuseras i en uppgift om sambedömning av en autentisk elevtext, där studenterna också får träning i att ge skriftlig respons. Etiska dilemman i samband med betygsättning introduceras genom att studenterna får gestalta ett problematiskt betygssamtal mellan en lärare och en elev. Denna övning följs upp av en diskussion i seminariegruppen. Kursen ger även en introduktion till hur digitala verktyg kan användas i bedömningssammanhang och hur man som lärare kan utvärdera verktygens pedagogiska potential. Kursen avslutas med en hemtentamen.

I de fyra VFU-kurserna utvecklas studentens förmåga att planera, genomföra och utvärdera undervisning. I del 2 redogör respektive ämne för undervisning om och examination av denna förmåga.

Vid GU är målet att studenten ska ha samma VFU-placering under hela sin studietid. Det underlättar för studenten att bygga upp en förtrolig dialog med VFU-handledaren och att bli en del av skolans kollegiala arbete. För att stödja en formativ bedömning av studentens utveckling har programrådet skapat ett webbaserat arkiv, där underlag från examinationen av de olika VFU-kurserna kan sparas. Genom arkivet görs också information tillgänglig på ett enkelt sätt för nya VFU-kurslärare.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål (V3)

6. *Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Mål 6 hanteras i såväl UVK-kurser som VFU-kurser. Examensmålet som sådant är komplext och innehåller flera dimensioner. En sådan dimension är hållbar utveckling. Här har vi gjort en unik satsning på lärande för hållbar utveckling som är en gemensam delkurs för alla studenter på utbildningen. En annan dimension är yrkesetik, där frågor om bemötande av elever och andra aktörer kopplade till skolan fokuseras. Ytterligare en dimension av mål 6 som behandlas i utbildningen handlar om forskningsetiska principer i relation till utbildningsvetenskaplig forskning. Hur målet hanteras i programmets kärnkurser har beskrivits under utvärderingsmål 2.

I följande tabell ges en översikt av kursmål i kärnkurser och VFU-kurser som behandlar detta examensmål:

Kurs	Kursmål relaterade till examensmål 6 Efter godkänd kurs ska studenten kunna:
VFU1 (4,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 1	
5.	reflektera över sin egen roll som lärare utifrån olika lärandeteorier
K30G (7,5 hp) Sociala relationer, konflikthantering och ledarskap	
7.	reflektera och kommunicera kring innebörden av ett yrkesetiskt förhållningssätt och skolans ansvar för elevers utveckling och lärande
VFU2 (7,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 2	
10.	reflektera kring hållbar utveckling och mänskliga rättigheter i relation till sin undervisning och framtida yrkesroll
VFU4 (10,5 hp) Verksamhetsförlagd utbildning 4	
7.	göra bedömningar i det pedagogiska arbetet med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, likabehandling samt en hållbar utveckling
K71A (7,5 hp) Sociala relationer, konflikthantering och specialpedagogik	
9.	problematisera och kritiskt reflektera över det egna förhållningssättet och den egna yrkesetiken
K81A (7,5 hp) Lärarprofessionen och vetenskapligt arbete	
5.	diskutera forskningsetiska frågor i relation till utbildningsvetenskaplig forskning och metod

När det gäller yrkesetiska aspekter behandlas de i K30G (se mål 7) och K71A (se mål 9). I K30G behandlas examensmålet på en grundläggande nivå. Bland annat har man workshoppar tillsammans med dramapedagoger. I workshopparna genomförs gestaltungsövningar med syfte att medvetandegöra studenterna om normer och värderingar i klassrummet. Dessutom genomför studenterna en muntlig uppgift där de i grupp väljer ett tema med anknytning till skola och relationer mellan elever och lärare. I kursen introduceras begrepp som segregation och sociala kategoriseringar av olika slag. Sammantaget ger K30G ett samhällsperspektiv på lärarens yrkesetik som knyter an till de mänskliga rättigheterna.

Tidigt i utbildningen skapas på så sätt en medvetenhet om teman som sedan återkommer i delkursen "Hållbar utveckling med människan i centrum" som ingår i VFU2. I denna kurs fördjupas kunskaper om de mänskliga rättigheterna och utvidgas till fler aspekter av hållbar utveckling med fokus på Agenda 2030 och de globala målen. I kursen har en CUL-doktorand i naturvetenskap ett kursledaruppdrag.

Kursen är obligatorisk för alla studenter på ÄLP:s tredje termin. Syftet är att studenterna under kursen ska få möjlighet att reflektera över olika perspektiv på hållbar utveckling i relation till sin undervisning och framtida yrkesroll (se mål 10 i VFU2 i tabellen ovan). För att bli godkänd krävs att studenten är närvarande på minst fem av de sju halvdagsaktiviteter (föreläsningar och workshops) som erbjuds. Dessutom krävs en godkänd individuell inlämningsuppgift, som handlar om att planera och beskriva en eller flera lektioner utgående från innehållet i kursen.

K71A ger ett specialpedagogiskt perspektiv på lärarens yrkesetik. I kursen problematiseras hur de val som görs i undervisningen kan leda till exkludering av vissa elever. Ur ett yrkesetiskt perspektiv betonas därför att lärare behöver goda kunskaper om elever i behov av särskilt stöd, så att alla elever, oavsett förutsättningar kan känna sig inkluderade i skolans verksamhet. Föreställningar om inkludering vilar ytterst på internationella konventioner och deklarerationer som Sverige förbundit sig att följa. I kursen konkretiseras detta perspektiv på olika sätt, t.ex. genom hur specialpedagogiskt stöd kan organiseras, hur relationer och konflikter påverkar lärmiljön samt hur faktorer som motivation och bemötande har betydelse för elevens självbild.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Redogör för hur det säkerställs att studenterna uppnår den del av examensordningens mål som gäller jämställdhet, dvs. visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Frågor om identitet inleder studenternas utbildning. I kursen K10G ingår bland annat föreläsningar och kurslitteratur om kamratgruppen – även den utvidgade digitala – som kontext för identitetsbildandet och om ungdomars kroppsuppfattning och sexualitet. Utifrån temat formulerar studenterna diskussionsfrågor, som behandlas i ett seminarium. Dessutom examineras momentet i en hemtenta.

Examensmålet om jämställdhet (F10) behandlas även i föreläsningar och seminarier samt efterfrågas som ett perspektiv för analys i studenternas hemtenta i kursen K30G. Till exempel problematiseras individers och grupperns möjlighet att göra motstånd och förändra maktrelationer med utgångspunkt i skolans demokratiuppdrag. Detta relateras till olika pedagogiska ansatser som genuspedagogik, toleranspedagogik och normmedveten pedagogik. Även begrepp som sociala kategoriseringar, intersektionalitet och heteronormativitet introduceras. Temat ungdom och sexualitet fördjupas i en föreläsning om sexualitetens betydelse för sociala relationer och grupprocesser i skolan samt hur frågor om sex- och samlevnad kan och bör behandlas i den pedagogiska verksamheten. Med utgångspunkt i läroplanens krav på ämnesintegrerad sex- och samlevnadsundervisning ges exempel på hur man som lärare kan arbeta med dessa frågor. Studenterna ges alltså tillfälle att reflektera över och diskutera frågor om jämställdhet med utgångspunkt i forskning och de ges beredskap att i VFU-kurser och kommande yrkesliv arbeta med dessa frågor.

I slutet av utbildningen genomför studenterna en programenkät (se vidare Studentperspektiv) där de bland annat bedömer hela det examensmål som berör jämställdhet (F10). Studenterna anser att undervisningen på programmet ger dem möjlighet att nå målet i ganska hög grad (2,3 på en skala 1-4, där 1 är bäst och 4 är sämst).

Det finns också andra mått på hur ett jämställdhetsperspektiv synliggörs för studenterna. Till exempel är andelen kvinnor och män som undervisar i kärnkurserna relativt jämnt fördelad, med en övervikt på kvinnor. På 7-9-inriktningen undervisar 35 kvinnor och 26 män och på gymnasieinriktningen undervisar 43 kvinnor och 29 män. Ett annat mått är andelen kvinnliga och manliga författare i kurslitteraturen. I den obligatoriska kurslitteraturen i de nio kärnkurserna ingår 46 texter författade eller samförfattade av kvinnor och 47 texter författade eller samförfattade av män. Här råder med andra ord en god jämställdhet.

I anslutning till det mediala fokus som uppstod om könsdiskriminering och sexuella trakasserier i samband med #metoo hösten 2017 genomförde programmet en anonym studentenkät om likabehandling och

diskriminering inom Ämneslärarprogrammet. Enkäten besvarades av 182 studenter. Av svaren kunde vi dra slutsatsen att de flesta studenterna anser att ett jämställdhetsperspektiv präglar den universitetsförlagda delen av utbildningen. Dock ansåg 6 studenter att den inte alls gör det medan 35 ansåg att den gör det, men i låg grad. Liknande resultat erhöles för den verksamhetsförlagda delen. Dessa resultat är inte alarmerande men ger oss ändå anledning att reflektera över hur insatser på ÄLP kan utformas för att ge studenterna bättre förutsättningar att nå programmets examensmål, samt för att nå GU:s mål om jämställdhet så som de är formulerade i Vision 2020. Dessa har konkretiserats i en handlingsplan för jämställdhetsintegrering, JiGU.

Vi bör också vara fortsatt uppmärksamma på värdegrundsfrågor över lag. I enkäten uppgav 48 studenter (26 %) att de hade utsatts för diskriminering eller trakasserier av olika slag. Det fanns även i fritextsvaren exempel där undervisande personal såväl inom HFU som VFU pekades ut. Sådana exempel kunde handla om att studenter upplevde att lärare använde härskartekniker i sin undervisning, lät manliga studenter komma till tals i högre utsträckning än kvinnliga eller bemötande från lärare och elever under VFU. Programrådet har påbörjat ett arbete för att utforma lämpliga åtgärder med stöd av JiGU.

När det gäller fall av diskriminering eller trakasserier under den verksamhetsförlagda delen av utbildningen har programmet utarbetade rutiner. I ett första skede samtalar VFU-handläggare med studenten och VFU-kursläraren och vid behov även VFU-samordnaren på skolan. Om det visar sig vara ett diskrimineringsärende så tillfrågas studenten om hen vill göra en anmälan till aktuell skolledare. I så fall får hen hjälp med denna anmälan.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

På ÄLP finns rutiner för ett systematiskt kvalitetsarbete från kurs- till programnivå. Varje kurs följs upp genom kursrapporter från kursansvarig lärare. Kursrapporterna granskas av programledarna och bildar underlag till en programrapport. I programrapporten, som SOL är mottagare av, analyseras bland annat styrkor och svagheter. En sådan analys är möjlig att göra på grund av kursrapportens utformning, som fokuserar på detta, såväl ur studentperspektiv som ur lärarperspektiv. I kursrapporten formuleras även förslag till kursutveckling, vilka sammanfattas i programrapporten.

En svag länk i denna del av det systematiska kvalitetsarbetet är antalet studenter som väljer att delta i kursvärderingar. På programmet förs diskussioner om hur detta kan åtgärdas. Diskussionerna har mynnat ut i utvecklingsarbete med dels schemalagda dels muntliga utvärderingar. Även då svarsfrekvensen är låg är det möjligt att identifiera svagheter i vissa kurser om de påpekas av studenterna vid återkommande kurstillfällen eller om flertalet studenter ger samstämmig kritik. På så sätt kan ändå en systematisk kursutveckling ske. Ytterligare ett problem är uteblivna kursrapporter, vilket medför att studenternas kursvärderingar inte kan granskas på programnivå. Programrådet har påpekat vikten av inrapportering och de senaste åren har vi sett en positiv trend, där allt fler kurser avrapporteras.

En viktig del i programrådets systematiska kvalitetsarbete är att relatera kursmål till examensmål, för att kunna garantera att studenterna ges möjlighet att uppnå dem. Därför uppmanas kursansvariga lärare att redogöra för dessa kopplingar i kursrapporterna. Denna del av kvalitetsarbetet är också viktig för institutionernas kursutveckling, då länkningen förtydligar relationen till övriga kurser inom programmet.

Andra etablerade kanaler för att få information om programmets styrkor och svagheter är programdialoger med studenterna i mitten av utbildningen och skriftliga studentenkäter i slutet av utbildningen. Dessa beskrivs mer ingående under bedömningsområdet Studentperspektiv.

Sammantaget ger denna information underlag för programrådets utveckling av programmet. Utifrån de utvecklingsområden som identifieras formas årsvisa fokusgrupper i programrådet (se Beskrivning). Fokusgrupperna utarbetar åtgärdsplaner för sitt arbete. Dessa sammanställs och presenteras för SOL. Därefter genomförs konkreta åtgärder i dialog med institutionerna. Som exempel kan nämnas utformning av en programgemensam kurs om hållbar utveckling, formulering av ramkursplaner för VFU- och examensarbetskurser samt bedömningskriterier och praxis för examination av de senare samt införande av ett nytt system för antagning till programmet. Kollegial utveckling av programmet sker också genom programkonferenser och kollegial kursgranskning som genomförs två gånger per år.

Programrådet tar även initiativ till åtgärder som förväntas underlätta för studenterna att genomföra sina studier inom utsatt tid. Ett exempel på detta är en revidering av behörighetskraven för programmets gemensamma kurser. I denna revidering beaktades studenternas möjligheter till omexamination och studieuppehåll. I samband med detta infördes också en praxis att erbjuda omexaminationer under sommaren. Ytterligare ett mål med revideringen var att förtydliga sammanhang och progression mellan programmets olika kurser.

Den systematiska uppföljningen av programmets högskoleförlagda del anser vi är tillfredsställande. Även om VFU-kurser följs upp systematiskt i form av kursrapporter önskar vi en större delaktighet från medverkande skolhuvudmän och VFU-skolor i detta arbete. Det pågår en revidering av VFU-avtal mellan GU och skolhuvudmän i regionen som ska börja gälla under 2019. Genom det nya avtalet skapas en organisation för kvalitetsuppföljning på programnivå där just detta problem åtgärdas genom programvisa VFU-samverkansgrupper med representanter från GU och medverkande skolhuvudmän. Ett uttalat syfte med VFU-samverkansgrupperna är också att stärka kopplingen mellan den högskoleförlagda delen och den verksamhetsförlagda delen av utbildningen.

Utöver ovanstående rutiner för ÄLP:s kvalitetsarbete ingår medverkande institutioner i respektive fakultets implementering av GU:s policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildningen. Inom ramen för kvalitetspolicy ska fakulteterna bland annat tillse att kurser inom programmet tillgodoser studentinflytande, relevant lärarkompetens, forskningsanknytning, samt ändamålsenlig studiemiljö.

ÄLP har olika stödfunktioner för att underlätta för studenter att genomföra utbildningen inom planerad studietid. Programstudievägledarna tillsammans med studievägledarna på ämnesinstitutionerna bildar ett nätverk som följer upp studenters studieresultat och hjälper de som är i behov av individuella anpassningar av olika slag. Det kan till exempel handla om planering av studiegångar, stöd till studenter med funktionsnedsättning och kontakt med Akademihälsan. En annan viktig stödfunktion är VFU-handläggarna som, förutom att organisera VFU-placeringarna för samtliga studenter, även hanterar diskrimineringsärenden och formulerar åtgärdsplaner vid underkänd VFU-kurs enligt fastställd handlägningsordning. Som redan nämnts samverkar programmet med ASK för att stötta studenterna i sin utveckling av ett akademiskt språk. ASK erbjuder även individuell handledning av examinationsuppgifter av olika slag. Slutligen spelar studentkårerna en viktig roll, framförallt studiesocialt men även för rådgivning i känsliga ärenden. ÄLP bidrar med ersättning för kårernas arbete.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

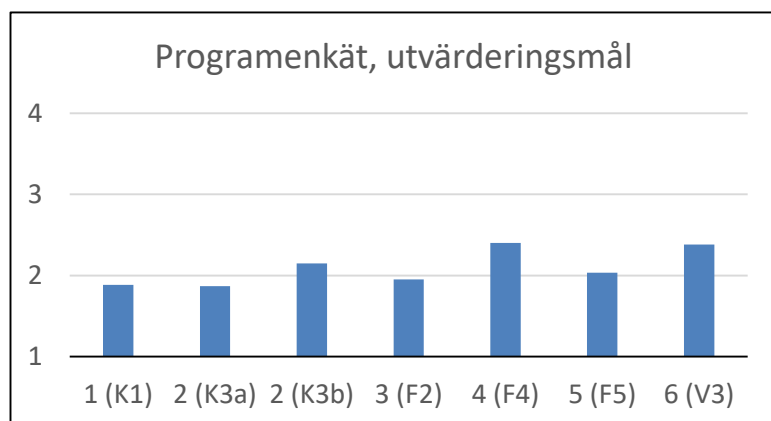
Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Studenterna ges möjlighet att delta i utvecklingen av programmet på olika sätt, framförallt genom kursvärderingar och representanter i programrådet, vilket beskrivits i tidigare avsnitt. De kan även framföra synpunkter på utbildningen i samband med programdialoger och studentenkäter. Dessutom genomför programstudievägledarna riktade samtal med studenterna vid regelbundna tillfällen för information och återkoppling. Inför programstarten erbjuder studievägledningen exempelvis alla nyantagna studenter möjlighet att komma på informationsträffar om högskolestudier och lärarutbildning vid GU. Därefter möter programstudievägledarna studenterna under första terminens kärnkurser. Ytterligare två träffar genomförs, dels i samband med K41G på termin 3 och dels i slutet av utbildningen för att informera om lärarlegitimation och examensansökan.

Mot slutet av studietiden ombeds studenterna att besvara en enkät om vad de tycker om utbildningen. Programenkätens utformning är likadan mellan läsåren och inriktningarna vilket möjliggör jämförbarhet. Förutom allmänna frågor om programmets styrkor och utvecklingsområden får studenterna uppge i vilken utsträckning de anser att utbildningen gett dem möjlighet att uppnå vart och ett av de 24 examensmålen. Svaren kvantifieras enligt (1) *Mycket hög grad*, (2) *Ganska hög grad*, (3) *Ganska låg grad* och (4) *Mycket låg grad*. Ett lågt medelvärde för ett examensmål innebär alltså att utbildningen på programmet täcker in målet bra. Dessutom ges utrymme för fritextsvar.

Sedan slutet av 2015 har sex studentkullar besvarat enkäten, tre på vardera inriktningen mot grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan. Svarsfrekvensen är cirka 40 %. Eftersom svaren är likartade mellan studentkullarna kan man använda medelvärden över dem för att jämföra de olika examensmålen. De varierar mellan 1,8 (K6) och 2,9 (F7) och medelvärdet för alla 24 examensmål är 2,1, alltså att

programmet i *Ganska hög grad* har gett studenterna möjlighet att uppnå examensmålen. Vidstående diagram visar medelvärdena för de examensmål som utvärderas. Examensmål 2 (K3) har i enkäten delats upp i två delar: (K3a) "visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder", och (K3b) "visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen".

Av de utvärderade målen ligger F4 (visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande...) något sämre till än de övriga. Examensmålet K2 (visa sådana kunskaper i didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande...) ligger på liknande nivå och vid en närmare analys har vi funnit att måluppfyllelsen är sämre i vissa ämnen och att studenterna efterfrågar mer ämnesdidaktik och metodik i dessa. Sedan ett par år tillbaka har programrådet därför valt ut målen K2 och F4 för särskilt utvecklingsarbete, vilket görs i en av fokusgrupperna (se Beskrivning).

Som ett avslutande exempel på hur programmet försöker synliggöra studenternas perspektiv kommer vi att pröva och utreda effekter av intervjuer som ett medel för att stärka och motivera studenterna i sitt val av utbildning. Dessa motivationsintervjuer ska genomföras i samband med programstarten HT19.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Framtidens lärare står inför flera utmaningar, där hållbar utveckling och det flerspråkiga klassrummet är två centrala områden. För att ge studenterna beredskap att undervisa om frågor som rör hållbar utveckling läser alla studenter kursen "Hållbar utveckling med människan i centrum". Kursen, som av universitetsstyrelsen belönades med Pam Fredmans pris 2018, har utvecklats genom samverkan mellan programrådet, Universeum, Världskulturmuseet och Globala skolan. Kursen behandlar hållbar utveckling med fokus på social hållbarhet och mänskliga rättigheter. Genom samarbetet möter samtliga studenter alternativa lärmiljöer i form av museer, science centers och konsthallar. Kursen har, tillsammans med övrigt utvecklingsarbete inom hållbar utveckling, lett till att ÄLP kunnat hållbarhetsmärkas.

Enligt Skolverkets statistik läser och lär 18 % av Sveriges elever på sitt andraspråk. För att ge dessa elever extra stöttning i sitt lärande är det viktigt att lärare i alla ämnen förstår kopplingen mellan språkliga krav och kunskapsutveckling i ämnet. Programrådet har haft fokus på att försöka utveckla programmet, så att alla studenter ska få en kurs om språk- och kunskapsutvecklande arbete. Denna kurs är nu under utveckling och kommer att starta HT19.

En annan utmaning för blivande lärare är skolans digitalisering. Här har de nya kursplanerna för skolan påverkat innehållet i programmets olika ämneskurser. I vilken utsträckning detta innehåll ska kompletteras av ett programgemensamt moment, till exempel i någon VFU-kurs i anslutning till skolans lovveckor, diskuteras i programrådet. Vi har även inventerat hur skolans digitalisering behandlas i programmets kurser. Inventeringen synliggjorde flera befintliga exempel som redogjordes för i programrapporten. Därigenom kunde goda exempel få spridning i verksamheten. Vårt att nämna i detta sammanhang är den fortbildning som GU erbjuder verksamma lärare, #PopUpDig.

För en lärarutbildning är en god samverkan med representanter för skolan förstås avgörande. På central nivå finns ett partsgemensamt samverkansorgan för lärarutbildning med representanter från Göteborgs universitet, Göteborgsregionen och Göteborgs stad, Lärarutbildningens samverkansråd. I ett kommande VFU-avtal förslås att partsgemensamma samverkansgrupper och utskott med representanter från skolhuvudmän, lärarprogram, studentkår och VFU-handläggare ska få ett större ansvar för att leda arbetet med utveckling och uppföljning av VFU för varje lärarprogram. På lokal nivå sker samverkan till exempel genom nätverk mellan VFU-samordnare och VFU-handläggare för VFU-placering av studenter och utbildning av VFU-handledare. VFU-handläggare ger också stöd i internationell samverkan i samband med VFU utomlands.

Det är även viktigt med en intern samverkan för att utveckla programmet. Som nämnts tidigare har programrådet en central roll för att säkerställa måluppfyllelse, garantera likvärdighet och hålla samman programmet. Programledarna för ÄLP deltar i möten med ledare för andra lärarprogram om generella

frågor som rör lärarutbildning vid GU. Det är också en viktig kanal för spridning av goda exempel mellan de olika programmen. Samverkan mellan programmen stärks dessutom av att många av programmets lärare medverkar i kurser på andra lärarprogram och vice versa.

Sammantaget anser vi som undervisar framtidens lärare att den ämneslärarutbildning som infördes 2011 fungerar väl. Programmet har utmaningar, men som framgår av självvärderingen, finns planer för hur dessa kan hanteras.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan